

MUSTAQILLIK DAVRI TARIXI. MODDIY VA MA’NAVY MEROSIMIZ

Abdukarimova Roxila Abdurayimovna

talaba, Far’gona davlat univrsityeti

Abdukarimovarohila3@gmail.com

Annotasiya: *Xalqimizning boy tarixi, ma’naviy merosi va madaniyatiga bugungi kunda yangicha tafakkur va dunyoqarash asosida munosabat bildirilmoqda. Ushbu yo‘nalishda kitoblar, monografiya va o‘quv qo‘llanmalari chop etish, boy ma’naviy merosimizni yoshlar, umuman, keng xalq ommasiga etkazish yo‘lida samarali ishlar amalga oshirilmoqda. Maqolada bu borada mustaqillik yillarida amalga oshirilgan tub iqtisodiy-siyosiy islohotlar bilan bir qatorda, fan va ta’lim sohalarida ham asrlarga tatigulik chuqur, keng qanrovli islohotlar amalga oshirilganligi hamda jmiyatimizda amalga oshirilayotgan ulkan yangilanishlar va islohotlar davrida xalqimizning boy tarixi, moddiy va ma’naviy merosini o‘rganish hamda kelajak avlodlarga etkazish masalasiga katta e’tibor qaratilishi keng yoritib berilgan.*

Kalit so‘zlar: *moddiy, ma’naviyat, meros, tarix, qadriyat, jasorat, madaniyat.*

Xalqimizning moddiy va ma’naviy qadriyatlari uzoq yillar mobaynida shakllangan va ajdodlardan avlodlarga meros tarzida o‘tib kelmoqda. Bunday meros xalqimiz yuksak moddiy va ma’naviy jasorati timsolidir. Bu borada Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev Oliy Majlisga qilgan Murojaatnomada shunday degan edi: “Buyuk alloma va adiblarimiz, aziz-avliyolarimizning bebaho merosi, engilmas sarkarda va arboblarning jasoratini yoshlar ongiga singdirish, ularda milliy g‘urur va iftixor tuyg‘ularini kuchaytirishga alohida e’tibor qaratishimiz kerak”.

Istiqlol davri tarixi ijtimoiy-siyosiy jarayonlarning tezkorligi, voqea va hodisalarning murakkabligi, dunyo taqdiriga daxldor bo‘lgan muammolar, serqirra hayotning barcha jabhalarini qamrab olgan umumiy qarashlar, eng kichik, o‘ta muhim bo‘lgan barcha hodisalarni o‘zida jamlagan. Manbashunoslikka oid bajarilgan tadqiqotlar, yozma manbalar, tarjimalarning chop etilishi mazkur davrni o‘rganishda asos bo‘lib hizmat qiladi.

Mustaqillik azaldan insoniyatning orzu-umidlari, armon va iztiroblarini o‘zida mujassam etgan. Darhaqiqat, inson tabiatning gultoji sifatida hamisha ozodlik va hurriyatga irtilib yashaydi. U hamisha har jihatdan o‘zini erkin his qilishga, tahlikasiz turmush kechirishga ehtiyoj sezadi. Shuning uchun ham kishilik tarixi turli davrlarda Er sharining barcha mintaqalarida ozodlik uchun kurashni, shaklan turlicha, mohiyatan o‘xshash bo‘lgan hurriyatga intilish hodisalarini ko‘p ko‘rgan.

Sovet tuzumi yillarida oyoq osti qilingan ma’naviyatimiz mustaqillik sharofati bilan tiklanib, uni boyitish yo‘lida qator xayrli ishlar amalga oshirildi. Xalqimiz o‘z oldiga bugun “Yangilanayotgan O‘zbekiston” kelajagini barpo etish maqsadini qo‘ydi. Ana shu maqsadni amalga oshirish uchun yurtimizda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan jamiyatni barpo etish ehtiyoji tug‘ildi. Buning uchun har tomonlama ma’naviy barkamol insonlarni voyaga etkazish, ular ongida tarixiy qadriyatlariga nisbatan hurmat, o‘z vataniga nisbatan milliy g‘urur va iftixor hissini shakllantirish lozim. Shu bois Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev tashabbusi bilan barkamol avlodni voyaga etkazish, mamlakatimiz strategik taraqqiyotini

ta'minlash uchun bugungi kunda maktabgacha ta'lim, o'rta va o'rta maxsus ta'lim, oliy ta'lim sohalarini isloh qilishning asosiy omillaridan biri, shaxs manfaati, tarbiyasi va ta'lim ustuvorligi, deb belgilandi.

Vatanimiz o'tmishini o'rganishda moddiy va ma'naviy manbalarning o'rni va ahamiyati katta. Ular xalqning bebaho moddiy va ma'naviy merosi, boyligi hisoblanib muzeylarda, arxivlarda, kutubxonalarda saqlanmoqda. Tarixni o'rganishda arxeologik, etnografik manbalar va ma'lumotlarning ham o'rni katta. Ular qatoriga qadimgi aholi manzilgohlari, shaharlar xarobalari, mozor va qo'rg'onlarning qoldiqlari, aholi turmushi va xo'jaligida ishlatilgan buyumlar, mehnat va jang qurollari, turli-tuman ro'zg'or ashyolarini kiritish mumkin. Tarixiy moddiy manbalar bu, asosan ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan va bizgacha etib kelgan ashyolar, narsa va buyumlardir. Moddiy va yozma manbalar asosida tarixiy ma'lumotlarni solishtirib, haqqoniy tarixni talqin etish va o'rganish bugungi muhim vazifalardan biridir. Umuman, talabalar manbalarni o'rganish jarayonida o'tmishda xalqimizning, ya'ni ajdodlarimizning hayoti, turmush tarzi, ularning ajnabiy bosqinchilarga qarshi mustaqillik va ozodlik uchun kurashlari, mardligi va jasorati haqida kerakli ma'lumotlarga ega bo'ladilar. Xalq qahramonlari, davlat arboblari, olimu-fuzalolar faoliyatlarini o'rganadilar. Malumki, yurtimizdan dunyo sivilizasiyasi tarixiy taraqqiyotida muhim iz qoldirgan olimu fuzalolar, davlat arboblari, sarkardalar etishib chiqqanlar. Biz ular bilan xaqli ravishda faxrlanamiz.

O'zbekistonning eng yangi tarix davrini o'rganishning ahamiyati shundaki, bunda biz nafaqat mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohot va o'zgarishlar haqida ma'lumotlarga ega bo'lamiz yoki o'rganamiz, balki buyuk kelajak bilan bog'liq istiqboldagi strategik maqsadlarimizni ham teran anglaymiz. 2020 yilda Oliy Majlisga qilingan Murojaatnomada Prezidentimizning "Bir haqiqatni hech qachon unutmaylik: Biz buyuk tarix, buyuk davlat, buyuk madaniyat yaratgan xalqmiz. Biz - hech qachon mehnatdan qochmaydigan, qiyinchilikdan qo'rqmaydigan, adolatni qadrlaydigan, azmu shijoatli buyuk xalqmiz. Barchamiz bir tanu bir jon bo'lib, yakdil va ahil bo'lib harakat qilsak, halol-pok bo'lib, yaxshi niyat bilan mehnat qilsak, har qanday marralarni egallashga, boshqacha aytganda, tarixning yangi sahifasini yaratishga qodirmiz. Bu yo'lda qanday qiyinchilik va mashaqqatlar bo'lmasin, barchasini mardona engib o'tishga tayyormiz. Bunday ezgu ishlarda bizga Yaratganning o'zi, buyuk ajdodlarimizning pok ruhlari madadkor bo'ladi, deb ishonaman", - deganligi yanada ahamiyatli bo'ldi.

Davlatimiz ilmiy-ijodiy jamoatchiligining takliflari, xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida tez orada alohida badiiy-me'moriy konsepsiya ishlab chiqildi. Ushbu konsepsiya asosida g'alaba sharafiga ulug'vor va betakror majmua bunyod etildi. Yana muhim bir masala, bu O'zbekiston milliy davlatchiligining vujudga kelishi va taraqqiy topishining eng yangi tarixi bo'yicha o'quv-metodik, ilmiyommabop, ma'rifiy adabiyotlarni o'rganish, tayyorlash va chop etish borasida ilmiy, madaniy, ta'lim, jamoat muassasalari va tashkilotlari faoliyatini muvofiqlashtirish ishlarining samaradorligini oshirish, yoshlarda, avvalambor umumta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari, akademik liseylar o'quvchilarida, oliy o'quv muassasalari talabalarida mamlakat tarixi haqidagi chuqur bilimlarni shakllantirish masalalari dolzarb muammo sifatida e'tirof etilmoqda. Umuman, ajdodlardan avlodlarga o'tib kelayotgan moddiy va ma'naviy merosimiz, xususan urf-odat va an'analarimiz, milliy tarbiya an'analarimiz, tarixiy va ma'naviy qadriyatlarimiz xalqni yagona maqsad sari birlashtiruvchi bayroqdir. Ularni

chuqur o'rganish va yoshlar qalbi hamda tafakkurida “Yangilanayotgan O'zbekiston”ning buyuk kelajagini qurishga qodir, yangicha ruhni shakllantirish muhim masala va dolzarb vazifadir. Ana shu ruh qalbida barq urgan yoshlar millat va xalq manfaatini yuqori darajaga ko'tara oladi. Shu boisdan bugungi kunda barkamol avlodni voyaga etkazish, mamlakatimiz strategik taraqqiyotini ta'minlash uchun maktabgacha, o'rta va o'rta maxsus hamda oliy ta'lim tizimi sohalarini isloh qilishning asosiy omillaridan biri bu – xalqimizning moddiy va ma'naviy merosi namunalari yanada kengroq aspektda chuqur o'rganishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. T.. “Xalq so'zi” gazetasi. 2020 yil, 25 yanvar.
2. Ajdodlar jasorati va xotirasiga yuksak ehtirom // O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Buyuk g'alabaning 75 yilligi hamda Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. // “Yangi O'zbekiston” gazetasi. №80. T., 2020 yil. 10 may.
3. O'zbekistonning yangi tarixi. Uchinchi kitob. Mustaqil O'zbekiston tarixi. T., “O'zbekiston”, 2000
4. Asqarov A. O'zbek xalqining kelib chiqish tarixi. T., 2015.